

Dr. Musli Vërbani

TEXHVIDI PËR MUSLIMANIN E VOGËL

Kaçanik, 2019

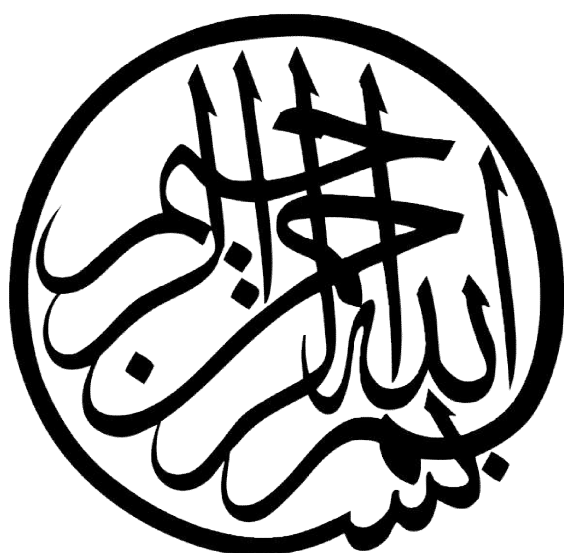
Autori:
Dr. Musli Vërbani

Titulli:
Texhvidi për muslimanin e vogël

Korrektura:
Burim Bunjaku

Botues:
Autori

Të drejtën e ribotimit e rezervon autori

HYRJE

Fëmijë të dashur, zëri i juaj është i ëmbël, trupi i juaj është i njomë, zemra juaj është e pastër, mendja juaj është e kthjellët, gjuha juaj është e njomë. Ta dini se keni lindur, e nuk keni ditur asgjë; nuk keni ditur as te flisni, e tash jeni në gjendje të flisni; nuk keni qenë në gjendje t’i bashkoni dy shkronja, ndërsa sot thurni fjalë e fjali. Zoti i Lartmadhëruar ju ka dhënë shikimin, dëgjimin dhe mendjen (e zemrën). Lexoni me emrin e Zotit, i Cili ju ka krijuar. Lexoni me emrin e Zotit, i Cili ju ka mësuar. Lexoni me emrin e Zotit, i Cili ju ka mësuar të flisni, të dëgjoni dhe të studioni. Lexoni fjalën e Zotit me përkushtim, me vëmendje dhe me precizitet. Kur’ani është Libër i Zotit, i cili i ka zbritur Muhamedit a.s., nëpërmjet melekut Xhibril, për njerëzimin. Fillon me suretul Fatihah dhe përfundon me suretu Nas.

Libri, të cilin e keni në dorë, quhet “Texhvidi”. Texhvid do të thotë “zbukurim”. Të kënduarit e Kur’anit me Texhvid është obligim. Nëse e lexoni Kur’anin me përpikëri ju sillni freski në zemra, lumturi në shpirtra, afrim në fjalën e Allahut, sillni dobi të përgjithshme, kështu fitoni shpërblim prej Allahut dhe kënaqësi prej Tij.

Shpresoj që, edhe mua edhe juve, Allahu të na bëjë prej atyre që lexojnë Kur’nin, e mësojnë atë dhe menjëherë ua mësojnë të tjerëve për ta lexuar me përpikëri dhe me precizitet, që të arrijmë gradën dhe shoqërinë e atyre që Allahu i ka ngritur më së larti, pra pejgamberëve, të sinqertëve, dëshmorëve dhe të mirëve, sepse nuk ka shoqëri më të mirë se shoqëria me ta.

Dr. Musli Vërbani

Kaçanik

ISTIADHE

Kur’ani është Libër i Allahut. Kur të fillohet leximi i Kur’anit fillohet me:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

Euudhu bil-lahi mineshe-shejtaanirr-raxhiim

Argument për këtë kemi ajetin Kur’anor, ku Zoti i Lartmadhëruar thotë:

“Dhe kur të lexosh Kur’anin, kërko mbrojtje tek Allahu prej shejtanit të mallkuar.”

Edhe pse shumica e dijetarëve janë të mendimit se këndimi i Istiadhes është mendub, një pjesë e dijetarëve mendojnë se është vaxhib.

Kujdes: Euudhu (أَعُوذُ) me shkronjën “Ajn”, pra me shkronjën “u” të rëndë do të thotë: **Kërkoj nga Zoti që ta largoj nga unë Shejtanin e mallkuar.**

Euudhu (أُؤذُ) me shkronjën “elif” pra me shkronjën “u” të lehtë do të thotë: **Kërkoj nga Zoti që të mi jep të mirat nga shejtani i mallkuar.**

BISMIL-LAHI

Këndimi i BISMILAHIT në fillim të çdo sureje, përpos suretu Tevbe, është vaxhib. Pra, në fillim të çdo sureje (përpos suretu Tevbe) e këndojmë:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

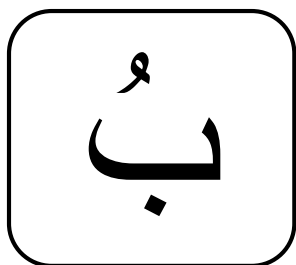
bismil-lahirr-rrahmaanirr-rrahiim

Mënyrat e këndimit të ISTIADHES dhe BISMILAHIT para leximit të Kur'anit janë:

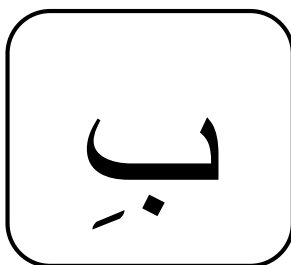
1. Këndimi i Istiadhes, ndërprerja, e pastaj Bismilahi. Kjo është mënyra më e mirë;
2. Këndimi i Istiadhes, ndërprerja, e pastaj Bismilahi së bashku me fillimin e sures;
3. Këndimi i Istiadhes së bashku me Bismilahin, ndërprerja, e pastaj fillimi i sures;
4. Këndimi i Istiadhes së bashku me Bismilahin dhe fillimin e sures.

KASR - ZANORET E SHKURTA

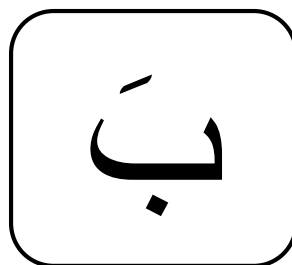
Çdo shkronjë, e cila në vetvete ka fet'han َ, damen ُ ose kesren ِ dhe nuk ka diçka tjetër, lexohet shkurt dhe quhet – **KASR**.

bu

bi

be

Dispozita: Është vaxhib, që do të thotë se është e ndaluar (haram) të zgjatet.

Kohëzgjatja: As nuk humbet në tërësi dhe as nuk zgjatet.

Shenja: Vendosja e fet'has ose dammes mbi shkronjë, ose e kesres nën shkronjë, por e pa shoqëruar me diçka tjetër.

Shembuj kur shkronja në vetvete ka fet'han َ, dhe nuk ka diçka tjetër, dhe lexohet shkurt:

عَشَرَ

ashere

أَحَدَ

ehade

أَكْبَرَ

ekbere

رَزَقَ

rezeka

نَزَلَ

nezele

كَتَبَ

ketebe

أَمَرَ

emere

كَذَّبَ

kedhdhebe

أَبَدًا

ebeden

حَشَرَ

hashere

بَصَّرَ

bessare

غَفَرَ

gaffere

Vërejtje: Zanoren e shkurtë mos e zgjat asnjëherë!

Shembuj kur shkronja në vetvete ka dammen ُ, dhe nuk ka diçka tjetër, dhe lexohet shkurt:

زُبُرُ

zuburu

رُسُلُ

rusulun

كُتُبُ

kutubun

خُرُزُ

xhuruzun

أُفُكُ

ufukun

سُحُفُ

suhufun

ثُلُثُ

thuluthun

كُلُّ

kul-lun

قُلُ

kul

ظُلُمُ

dhulmun

خُرُفُ

xhurufun

نُزُلُ

nuzulun

Vërejtje: Zanoren e shkurtë mos e zgjat asnjëherë!

Shembuj kur shkronja në vetvete ka kesra ۞, dhe nuk ka diçka tjetër, dhe lexohet shkurt:

رِزْقٍ

rizkin

سِدْرٍ

sidrin

مِنْ

min

خِفَتْ

hifiti

جَاتِ

xhiëti

فِلٍ

fil

وِثْرٍ

vitrin

غِلٍّ

gil-lin

إِنْ

in

بِرٍّ

birrin

وِزْرٍ

vizrin

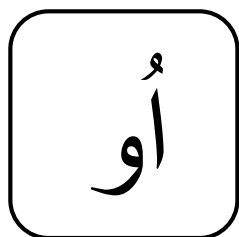
ذِكْرٍ

dhikrin

Vërejtje: Zanoren e shkurtë mos e zgjat asnjëherë!

MEDI TABIJ - ZGJATJA NATYRORE

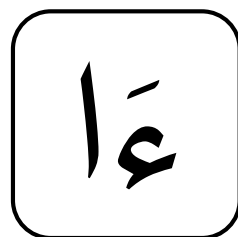
Çdo shkronjë, e cila, përpos zanores së shkurtër, ka ndonjërin prej zanoreve të gjata **ا, ي, و**, këndohet gjatë sa dy vokale dhe quhet - **MED** (ZGJATIM). Ky zgjatim nuk bëhet tejmasë, për këtë arsye quhet **MEDI TABIJ** - zgjatje natyrore. Shkronjat zgjatuese të zanoreve të gjata janë:

uu

ii

aa

Dispozita: Është vaxhib, që do të thotë se është e ndaluar (haram të shkurtohet).

Kohëzgjatja: Dy vokale.

Shenja: Përpos fet'has, dames ose kesres, shkronja shoqërohet me **ا** – ELIFIN, **و** – VAVIN ose **ي** – JAUN.

Shembuj kur shkronja përpos zanores së shkurtër e ka edhe zanoren gjatë **ا**, dhe kjo këndohet e gjatë sa dy vokale:

كَانَ

kaane

صَارَ

saare

قَالَ

kaale

جَاوَزَ

xhaaveze

بَارَكَ

baareke

قَابَ

kaabe

مَالٌ

maalun

مَادَامَ

maa daame

جَازَ

xhaaze

نَارٌ

naarun

مَازَالَ

maa zaale

قَادَ

kaade

Vërejtje: Zanoren e gjatë mos e shkurto asnjëherë!

Shembuj kur shkronja përpos zanores së shkurtër e ka edhe zanoren gjatë **و**, dhe kjo këndohet e gjatë sa dy vokale:

نُوحُ

Nuuhun

رُوحُ

ruuhun

نُورُ

nuurun

وُجُوهُ

vuxhuuhun

كُونُوا

kuunuu

قُولُوا

kuuluu

فُجُورُ

fuuxhuur

شُهُودُ

shuhuud

كُعُودُ

kuuuud

خُلُودُ

huluud

وُكُودُ

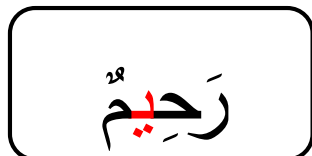
vukuud

بُرُوجُ

buruuxh

Vërejtje: Zanoren e gjatë mos e shkurto asnjëherë!

Shembuj kur shkronja përpos zanores së shkurtër e ka edhe zanoren gjatë **ي**, dhe kjo këndohet e gjatë sa dy vokale:

rahiiimun

hakiiimun

eliiimun

hamiiidun

kebiiirun

sediiidun

adhiiimun

aziiizun

jetiiimun

shediiidun

mexhiiidun

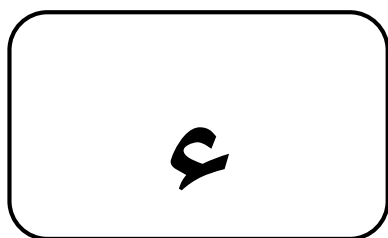

aliiimun

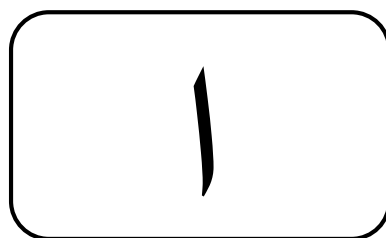
Vërejtje: Zanoren e gjatë mos e shkurto asnjëherë!

Shkaktarët e zgjatimit jonatyrorë

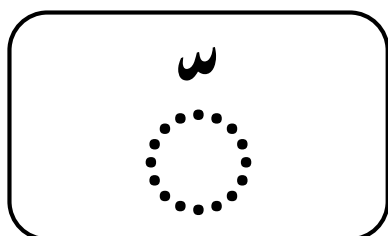
Shkaktarët e zgjatimit jonatyrorë janë katër:

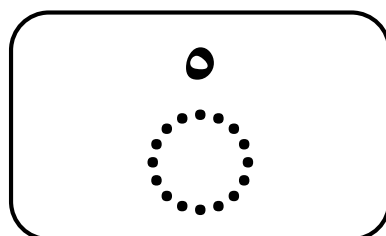
hemze

elifi

teshtidi
(dyfishuesi)

sukuni
(pazanori)

Vërejtje: Sukuni për shkak të ndaljes dhe bashkëngjitësi (idgami) janë zëvendësues të sukunit dhe dyfishuesit.

MEDI MUTASIL - ZGJATJA NDËRFJALORE E PËRNGJITUR

Nëse pas njërës prej zanoreve të gjata, shkronjave zgjatuese (ELIFIT- اِ, VAVIT - و apo JAUT - ي) pason hemzeja - ء , bëhet togëzimi i zanoreve të njëjta, që do të thotë se bëhet zgjatim jonatyror dhe quhet **zgjatim ndërfjalor - MEDI MUTASIL**. Ky lloj zgjatimi zgjatet 4 vokale, 5 apo 6 vokale.

Dispozita: Është vaxhib (i domosdoshëm), të zgjatet më shumë së dy vokale (pra tri vokale), ndërsa xhaiz (i lejuar) katër vokale.

Kohëzgjatja: Zgjatet katër dhe pesë vokale.

Shenja: Vendosja e shenjës (~) në vendin e zgjatjes.

Shkaktar: Shkronja zgjatuese, hemzeja - ء .

Shembuj të meddi mutasil-it me elifin:

شِتَاءٌ

shitaaaa-un

جَاءَ

xhaaaa-e

شَاءَ

shaaaa-e

شِفَاءٌ

shifaaaa-un

أَبَاءُكُمْ

abaaaa-ukum

سَوَاءٌ

sevaaaa-un

جَزَاءٌ

xhezaaaa-un

مَاءٌ

maaaaa-un

سَمَاءٌ

semaaaaa-un

أَلَاؤُكَ

ulaaaa-ike

خَزَاةٌ

hazaaainu

نِدَاءٌ

nidaaaa-en

- Ky lloj zgjatimi zgjatet 4, 5 ose 6 vokale.

Shembuj me kesre dhe damme:

قُرُوءٌ

kuruuuuu-un

تَبُوءٌ

tebuuuuu-e

سُوءٌ

suuuuu-un

نَسِيءٌ

nesiiii-un

سِيءٌ

siiii-e

جِيءٌ

xhiiii-e

شِيءٌ

shiiii-e

تُضِيءٌ

tudiiii-u

بَرِيءٌ

beriiii-un

تَفِيءٌ

tefiiii-e

هَنِيءٌ

heniiien

بَرِيءٌ

beriiii-un

- Ky lloj zgjatimi zgjatet 4, 5 ose 6 vokale.

MEDI MUNFASIL - ZGJATIMI NË MES TË DY FJALËVE

Nëse pas njërës prej zanoreve të gjata (**Elifit** - ا , **Vavit** - و apo **Jaut** - ي) pason **Ā – Elifi**, bëhet togëzimi i zanoreve të njëjta, që do të thotë bëhet zgjatim jo natyror dhe quhet **zgjatim në mes të dy fjalëve - MEDI MUNFASIL**.

Ky lloj zgjatimi zgjatet katër vokale.

يَا أَيُّهَا

jaaaa ejjuhaaaa

قُولُوا آمَنَّا

kuuluuuu
aamennaa

إِنِّي أَرَى

inniiii eraa

Dispozita: Është xhaiz (i lejuar), që do të thotë lejohet të zgjatet dy apo katër vokale.

Kohëzgjatja: Zgjatet katër vokale.

Shenja: Vendosja e shenjës (~) në vendin e zgjatjes.

Shkaktar: Shkronja zgjatuese **Ā – Elif**.

Shembuj me fet'ha:

مَا أُنذِرَ

maaaaa undhire

إِذَا أُلْقُوا

idhaaaa ulkuu

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

jaaaaa ejjuhel-ledhiine

يَا أَيُّهَا النَّاسُ

jaaaa ejjuhen-naasu

بِمَا أُنزِلَ

bimaaaaaa unzile

بِمَا أُنزِلْنَ

bimaaaa enzelna

وَمَا أَدْرَاكَ

ve maaaaaa edraake

وَمَا أُرِيدُ

ve maaaaaa uriidu

يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

jaaaaa ejjuhel kaafiruun

يَا أَهْلَ مَدِينَةٍ

jaaaaa ehlel medineti

Shembuj me kesra:

اِنِّىْ اَخَافُ

ini-ehaafu

اِنِّىْ اُرِيْدُ

inn-uriidu

فِىْ اَنْفُسِكُمْ

fii-enfusikum

فِىْ اَمْوَالِكُمْ

fii-emvaalikum

اِنِّىْ اَءَمَنْتُ

inn-aamentu

فِىْ اِمْاَمِيْنَ

fii-imaamin

يَا بَنِيْ اِسْرَآئِيْلَ

jaa beni-israaaaiile

يَا بَنِيْ اَءَادَمَ

jaa beni-aademe

اِنِّىْ اِذَا

inn-idhen

اِنِّىْ اَعْلَمُ

inn-ealemu

Shembuj me damme:

قُولُوا آمَنَّا

kuuluuuu emennaa

قَالُوا إِنَّا

kaaluuuu innaa

تُوبُوا إِلَى اللَّهِ

tuubuuuu ilallahi

قُوا أَنْفُسَكُمْ

kuuuu enfusekum

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ

ve xhaa-uuuu ebaahum

أَمِنُوا إِذَا

eminuuuu idhen

أَمِنُوا أَنْطَعِمُ

emenuuuu enutimu

قَدَّمُوا أَثَارَهُمْ

kaddemuuuu ethaarehum

لَا تُعْدُوا إِلَى

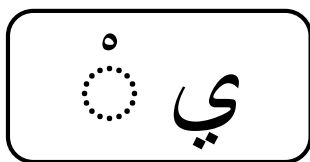
laa tuiduuuu il-laa

إِرْجِعُوا إِلَى أَبِيكُمْ

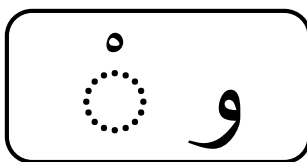
irxhiuuuu lii ebiikum

MEDI LAZIM - ZGJATIMI I DOMOSDOSHËM

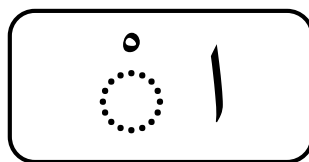
Nëse pas njërës prej zanoreve të gjata (**ELIFIT** - ا, **VAVIT** - و apo **JAUT** - ي) pason ْ – sukuni rrënjësor, bëhet togëzimi i zanoreve të njëjta, që do të thotë se bëhet zgjatimi jo natyror dhe quhet **zgjatim i domosdoshëm** - **MEDI LAZIM**. Ky lloj zgjatimi zgjatet 6 vokale.

jaun sukun

vavun sukun

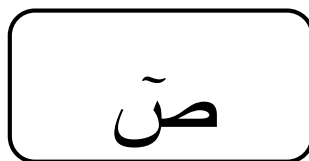
elif sukun

nuuuuun

siiiiin

saaaaaad

Llojet:

- Medi lazim i shkronjave dhe Medi lazim e fjalëve.
- Medi lazim i shkronjave: I shkronjave të lehta dhe i shkronjave të rënda.
- Medi lazim e fjalëve: I fjalëve të lehta dhe i fjalëve të rënda.

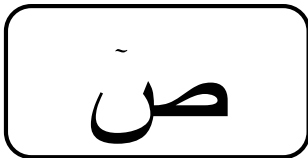
Dispozita: Është vaxhib.

Kohëzgjatja: Zgjatet pesë, ose gjashtë vokale.

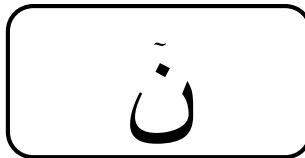
Shenja: Të vendosurit e shenjës (~) në vendin e zgjatjes.

Shkaku: Takimi i sukunit të shkronjës zgjatuese dhe sukunit pas shkronjës zgjatuese.

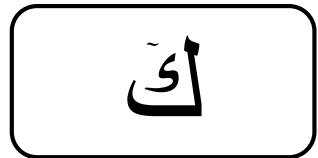
1. **Medi lazëm i shkronjave të lehta** - quhet kështu, sepse pas zanores së gjatë e cila zgjatet 6 vokale ndodhet sukuni rrënjësor e jo teshtidi, e as idgami. Shembull:

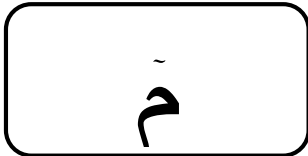
saaaaaad

nuuuuuun

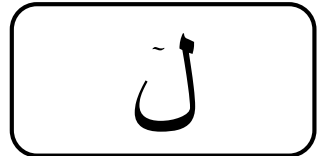
kaaaaaaf

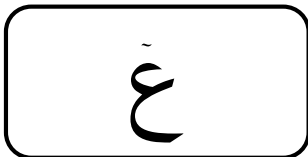
miiiiim

siiiiin

laaaaaam

ajjjjjjn

kaaaaaaf

Vërejtje: Medi lazëm i shkronjave gjithmonë vjen në fillim të sureve.

2. **Medi lazëm i shkronjave të rënda** - quhet kështu sepse pas zanores së gjatë e cila zgjatet 6 vokale, ndodhet teshtidi apo idgami.

Shembull:

المَصّ

elif laaaaaam-miiiiiim-
saaad

الم

elif laaaaaam-miiiiiim

كهيِعَصّ

kaaaaaaf-he-je-ajjjjjjn-
saaaaaad

حَمَّ عَسَقْ

haa miiiiiim ajjjjjjn siiiiin
kaaaaaaf

طَسَمّ

ta-siiiiiin-mim

حَمَّ عَسَقْ

haa miim ajjjn siiiiin kaaaf

Vërejtje: Medi lazëm i shkronjave gjithmonë vjen në fillim të sureve.

3. **Medi lazëm i fjalëve të lehta** - quhet kështu sepse pas zanores së gjatë e cila zgjatet 6 vokale, ndodhet sukuni rrënjësor, e jo teshtidi, e as idgami.

Shembull:

الآنَ وَ قَدْ كُنْتَ

aaaaaaa| aane ve kad kunte

الآنَ وَ قَدْ عَصَيْتَ

aaaaaaa| aane ve kad asajte

Vërejtje: Medi lazim i fjalëve të lehta ndodh vetëm në këto dy raste të sipërpërmendura, të cilat gjenden në Suretu Junus, ajeti 51 dhe 91.

4. Medi lazëm i fjalëve të rënda quhet kështu sepse pas zanores së gjatë, e cila zgjatet 6 vokale, ndodhet teshtidi ose idgami.

Shembuj të medi lazimit me fjalë të rënda:

الصَّافَاتِ
saaaaaaaffaati

الطَّامَّةُ
ettaaaaaammetu

الْحَاقَّةُ
el haaaaaakkatu

حَاجَّةٌ
haaaaaaaxhxhete

تَأْمُرُونِي
teëmuruuuuuunnii

جَانٌّ
xhaaaaaannun

تَحَاضُّونَ
tehaaaaadduune

الصَّاحَّةُ
essaaaahhatu

وَلَا الضَّالِّينَ
veleddaaaaal-lisiin

دَوَابٌّ
devaaaaabin

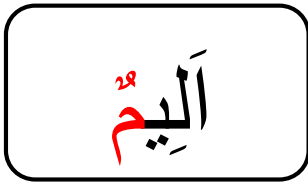
مُضَارٌّ
mudaaaaarre

لَا تُضَارُّ
laa tudaaaaarru

MEDI ARID - ZGJATJA E RASTIT

Nëse pas njërës prej zanoreve të gjata (Elifit - ا , Vavit - و apo Jaut - ي) pason sukuni i rastit, bëhet zgjatimi jo natyror dhe quhet **zgjatim i rastit - MEDI ARID**.

Medi Aridi mund të zgjatet katër vokale të rritet gjashtë vokale, por mund të zgjatet edhe në dy vokale (pra, të kthehet në bazë).

eliimuuuun

insaaaaaan

gafuuuuuur

Dispozita: Është xhaiz (i lejuar).

Kohëzgjatja: Dy, katër dhe gjashtë vokale.

Shkaktar: Sukuni i rastit.

Shenja: Nuk ka shenjë, por vetëm paramendohet se është sukuni (pasi që ndalemi).

Shembuj të medi aridit me elif:

إِنْسَانٌ

insaaaaan

قُرْءَانٌ

Kur'aaaaaan

الرَّحْمَانُ

Err-rrahmaaaaaan

دِيَارٌ

dijaaaaaar

حَادٌ

haaaaaad

أَنَاسٌ

en-naaaaaas

فِرَاقٌ

firaaaaak

مَنْ الرَّاقُ

men-raaaaaak

مِنْ وَآلُ

min-vaaaaal

مَسَاقٌ

mesaaaaak

حَالِقٌ

halaaaaaak

يَسْجُدَانُ

jesxhudaaaaan

Shembuj të medi aridit me vav:

خَالِقُونَ

haalikuuuun

يُؤْمِنُونَ

juëminuuuun

يُنْفِقُونَ

junfikuuuuuun

مُسْلِمُونَ

muslimuuuun

مُفْلِحُونَ

muflihuuuun

مُصْلِحُونَ

muslihuuuuuun

مَاْءُونَ

maauuuun

عَابِدُونَ

aabiduuuun

تَائِبُونَ

taaibuuuuuune

سَاهُونَ

saahuuuun

يُرَاءُونَ

juraauuuun

صَالِحُونَ

salhuuuuuun

Shembuj të medi aridit me jaun:

بَصِيرٌ

besiiiiir

عَزِيزٌ

aziiziz

شَهِيدٌ

shehiiiiid

رَحِيمٌ

rahiiiiim

حَكِيمٌ

hakiizim

عَلِيمٌ

aliiizim

نَسْتَعِينُ

nesteeiinn

عَالَمِينَ

aalemiinn

قَدِيرٌ

kadiiizir

يَتِيمٌ

jetiiiiim

مُتَّكِنٌ

muttekiinn

مُسْتَقِيمٌ

mustekiim

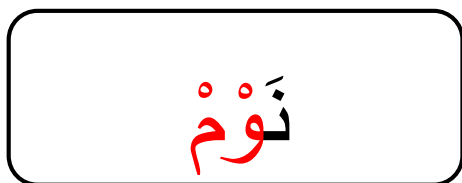
- zgjatje për shkak të ndaljes, e nëse vazhdohet leximiatëherë zgjatet vetëm dy vokale e jo më shumë.

MEDI LIJN - ZGJATIMI I LEHTË DHE I BUTË

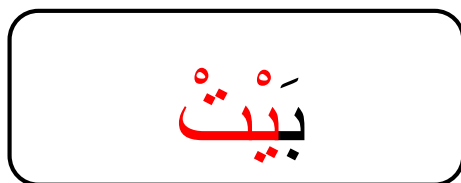
Nëse gjatë leximit ndalemi me sukun të rastit në fjalën ku para shkronjës së fundit ndodhet shkronja e lehtë “ي – Jaun” me sukun ose “و – Vavun” me sukun, e para tyre bashkëtingëllorja e ka zanoren e shkurtër fet’ha, atëherë bëhet zgjatje e butë, e lehtë dhe quhet – **MEDI LIJN**.

Te medi lijni (zgjatja e butë) bëhet takimi i dy sukunave, pra sukuni i shkronjës së fundit dhe sukuni i “و – Vavit” ose “ي – Jaut”.

Shembuj:

levvvvm

bejjjjjt

Dispozita: Është xhaiz (i lejuar).

Kohëzgjatja: Zgjatet dy, katër apo gjashtë vokale.

Shkaktar: Takimi i sukunit të shkronjës و - vav dhe ي - jau me sukunin e shkronjës në vijim.

Shembuj të medi lijnit me vav:

رَأَوْه

revvvvh

الْيَوْمَ

el jevvvvvm

فَوْزُ

fevvvvvz

قَوْمَ

kavvvvvm

قَوْلَ

kavvvvvl

صَوْمَ

savvvvrm

يَوْمَ

jevvvvvm

مَوْتَ

mevvvvvt

نَوْمَ

nevvvvvrm

صَوْتَ

savvvvt

لَوْمَ

levvvvm

حَوْفَ

havvvvf

Shembuj të medi lijnit me jaun:

عَيْنَ

aizzjn

قُرَيْشَ

kureizzjsh

بَيْتَ

beizzjt

عَلَيْهِ

aleizzjh

إِلَيْهِ

ileizzjh

صَيْفَ

saizzf

زَوْجَيْنِ

zevxheizzjn

نَجْدَيْنِ

nexhdeizzjn

شَيْءَ

sheizzë

عَيْنَيْنِ

ajneizzjn

شَفَتَيْنِ

shefeteizzjn

دَيْنَ

deizzjn

DAMIRË - PËREMRI VETOR

Damirë quhet çdo përemër vetor, mirëpo në këtë rast kemi të bëjmë me rregullat e përemrit vetor të vetës së tretë njëjës.

Përemri vetor (ه - و) i ka dy rregulla:

Rregulli i parë: zgjatet dy vokale.

Përemri vetor (ه) zgjatet dy vokale kur para saj ndodhet njëra prej tri zanoreve të shkurtra: fet-ha, dame ose kesra.

Shembull:

hedejnaaaahu

anhu

innehu

Shenja: Vendosja e vavit të vogël (و) ose jaut të vogël (ه) pas shkronjës “ه - h”, e cila ka kuptimin e përemrit.

Rregulli i dytë: Këndohet shkurt (kasr) kur para saj ndodhet zanorja e gjatë, ose sukuni.

Përgjashtim: Nga ky rregull bën përjashtim ajeti 69 i Suretul Furkan, ku edhe pse është zanore e gjatë prapë se prapë zgjatet (فِيهِ مُهَانَاً - fijhii muhaanaa).

Këndimi i gjatë i përemrit vetor kur para saj është zanorja e shkurtë:

عِنْدَهُ

indehuu

إِنَّهُ

innehuu

لَهُ

lehuu

صَاحِبُهُ

sahibuhuu

نَعْمَهُ

neaamehuu

رَبُّهُ

rabbuhuu

هَذِهِ

haadhihii

لِقَوْمِهِ

likavmihii

بِيَدِهِ

bijedihii

أَهْلُهُ

ehlihii

رَبِّهِ

Rabbihii

صَدْرِهِ

sadriihii

Këndimi i shkurtë i përemrit vetor kur para saj është zanorja e gjatë ose sukuni:

لَدَيْهِ

lede**jhi**

إِلَيْهِ

ile**jhi**

عَلَيْهِ

ale**jhi**

نُذِكُهُ

nudhi**khu**

عَنْهُ

an**hu**

مِنْهُ

min**hu**

إِجْتَبَاهُ

ixhte**aahu**

أَخَذْنَاهُ

ehadhn**aahu**

عَلَّمْنَاهُ

al-lemn**aahu**

قَدَّرْنَاهُ

kaddern**aahu**

جَعَلْنَاهُ

xhealn**aahu**

خَلَقْنَاهُ

halekn**aahu**

NUNI I PAVOKALIZUAR DHE TENVINI

Sikurse njeriu që sillet me njerëzit në bazë të raporteve me të tjerët, ashtu që ndonjëherë ndahet në vete, veçohet dhe largohet nga të tjerët, ndonjëherë bashkohet me të tjerët dhe bëhet si një trup, ndonjëherë fshihet prej të tjerëve, ndonjëherë e ndryshon personalitetin e tij dhe bëhet sikur person tjetër; ashtu edhe nuni me sukun و (të pavokalizuar) dhe tenvinit ٲ ٴ ٶ (zanoreve të dyfishta) janë katër:

E para: Të kënduarit qartë dhe rrjedhshëm, që quhet **IDH-HAR**; që do të thotë se nuk bashkohet me shkronjat e tjera.

E dyta: Të asimiluarit dhe të bashkangjiturit në shkronjat përkatëse, që quhet **IDGAM**; që do të thotë se bashkohet dhe ngjitet me disa shkronja të tjera.

E treta: Të shndërruarit në shkronjën e cila gjendet para saj, e që quhet **IKLAB**; që do të thotë se e ndryshon personalitetin dhe identitetin e vet.

E katërta: Të fshehurit, që quhet **IHFA**, do të thotë se fshihet dhe nuk tregohet i qartë para disa shkronjave.

Mënyrat e këndimit të **nunit me sukun** dhe **tenvinit**:

idhhar

qartë

idgam

bashkëngjitje

iklab

tjetërsim

ihfa

fshehje

IDHHAR – QARTËSIMI

Nëse para nunit të pavokalizuar ن (me sukun) ose tenvinit ة, gjendet ndonjëra prej 6 shkronjave të fytit (ا - elifi, ح - haun, خ - haaun, ه - haaun, ع - ajni dhe غ - gajni), atëherë nuni me sukun ن ose tenvini ة shqiptohen haptazi, qartë, rrjedhshëm dhe quhet **IDH-HAR**.

Shembull:

جَنَّاتٍ أَلْفَافًا

xhennetin-elfaafen

مَنْ أَمَّنَ

men-aamene

يَنَّاوُنَ

jen-evne

Dispozita: Është vaxhib.

Kohëmbajtja: Vetëm sa për t'u shqiptuar shkronja, as të qëndruarit shumë, e as të shpejtuarit.

Shenja: Është koka (ح) e shkronjës (ح), e jo sukun i rumbullakët.

Shkaku: Për shkak të largësisë së artikulimit në mes tyre.

Vërejtje: Gjatë Idh-harit (shqiptimit të rrjedhshëm) duhet pasur kujdes që as të mos dridhet (të bëhet kalkale), as të mos bashkëngjitet (të bëhet idgam), e as të mos pushohet në vet shkronjën (të bëhet sekte).

Këndimi i qartë i nunit me sukun brenda fjalës:

يَنَّاوُنَ

men **a**men

ا

elif

يَنَّهُوُنَ

jen**h**evne

مِنْهُمْ

min**h**um

ه

he

وَنَحْرُ

ven**h**ar

ح

ha

وَالْمُنْحَنِقَةُ

el mun**h**anikatu

خ

hi

أَنْعَمْتَ

en'**a**nte

أَنْعِمِ اللَّهُ

en'**u**mil-laahu

ع

ajñ

فَسَيَنْغُضُونَ

fesejen**g**uduune

غ

gajn

Këndimi i qartë i nunit në kufirin mes dy fjalëve:

مِنْ إِلَّا	إِنْ أَرَدْتُمْ	مَنْ ءَامَنَ	ا
min ilaaahin	in iredtum	men aamen	elif
مِنْ هَادٍ	مَنْ هَلَكَ	مَنْ هَدَيْنَا	ه
min haaad	men heleke	men hedejnaa	he
فَإِنْ حَاجُّكَ	مِنْ حَمِيمٍ	فَ مَنْ حَاجَّكَ	ح
fe in haaaaaxhuke	min hamiimin	fe men haaxheke	ha
فَإِنْ خِفْتُمْ	مَنْ خَشِيَ	مِنْ خَيْرٍ	خ
fe in hiftum	men hashije	min hajrin	hi
مِنْ عِلْمِهِ	إِنْ عَلِمْتُمْ	مِنْ عَمَلٍ	ع
min ilmihii	in alimtum	min amelin	ajñ
مِنْ غِلٍّ	مِنْ غَسْلِينَ	مِنْ غَيْرِكُمْ	غ
min gil-lin	min gisliin	min gajrikum	gajn

Këndimi i qartë i tenvinit kur qëndron para gjashtë shkronjave në vijim:

جَنَّاتٍ أَلْفَافًا	مَرَّتًا أُخْرَى	ا
xhennaat ⁱⁿ elfaafen	merreten ^{en} uhra	elif
رِزْقًا حَسَنًا	عَلِيمٌ حَلِيمٌ	ح
rizka ⁿ hasenen	aliim ^{un} haliim	ha
لَتِيفٌ خَبِيرٌ	عَلِيمٌ خَبِيرٌ	خ
letiif ^{un} habiir	aliim ^{un} habiir	hi
خَلْقٍ عَلِيمٌ	سَمِيعٌ عَلِيمٌ	ع
halki ⁿ aliim	semii ^{un} aliiiiim	aj ⁿ
رَبًّا غَفُورٌ	حَلِيمًا غَفُورًا	غ
Rabbi ⁿ gafuur	haliime ⁿ gafuuren	ga ^j n
	جُرُفٍ هَارٍ	ه
	xhuruf ⁱⁿ haarin	he

IDGAMU MEAL GUNEH - BASHKËNGJITJA DHE SHNDËRRIMI I HUNDORËZUAR

Nëse në fund të fjalës ndodhet nuni i pavokalizuar ن (me sukun) apo tenvini ة, ndërsa fjala në vijim fillon me njërën prej këtyre katër shkronjave: me و - vavin, ن - nunin, م - mimin dhe ي - jaun, atëherë nuni i pavokalizuar ن (me sukun) apo tenvini ة shkrihen dhe depërtojnë në njërën prej këtyre shkronjave dhe bëhen një trup i përbashkët, i dyfishuar, por i hundorëzuar dhe quhet **IDAGMU MEAL GUNEH**.

mimmaa

mim maa

min maa

Dispozita: Është vaxhib Idgami te shkronja م - m dhe ن - n, ndërsa xhaiz (e lejuar) te shkronja و - v dhe ي - j.

Kohëmbajtja: Shkrihet nuni me sukun ن apo tenvini ة dhe mbahet shkronja sa dy vokale.

Shkaku: Ngjashmëria, afërsia ose njëllojshmëria.

Shenja: Vendosja e teshtidit ّ mbi shkronjë.

Përjashtim: Nuk bëhet Idgam nëse shkronjat janë brenda fjalës, p.sh.: دُنْيَا - dunja, صِنَوَانٌ - sinvanun, كِنَوَانٌ - kinvanun.

Idgami i nunit me sukun me shkronjat v, m, n, j:

مَوْلِيَّ

mi**v**-velijjin

مَوْ وَلِيَّ

mi**v** **v**elijjin

مِنْ وَلِيَّ

mi**n** **v**elijjin

و

vav

مِمَّا

mi**m**-maa

مِنْمَّا

mi**n** maa

مِنْ مَّا

mi**n** maa

م

mim

مِنَّارٍ

mi**n**-naarin

مِنْنَّارٍ

mi**n** naarin

مِنْ نَّارٍ

mi**n** naarin

ن

nun

مِیَّوْمٍ

mi**j**-jevmin

مِنْیَّوْمٍ

mi**j** jevmin

مِنْ یَّوْمٍ

mi**n** jevmin

ي

je

Idgami i tenvinit para shkronjave v, m, n, j:

خَيْرُ وَ أَبْقَى hajruv-ve ebka	خَيْرُ وَ أَبْقَى hajruv ve ebka	خَيْرُ وَ أَبْقَى hajrun ve ebkaa	و vav
قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ kavlum- mearuufun	قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ kavlum mearuufun	قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ kavlun mearuufun	م mim
كُلٌّ نُمِدُّ kul-len- numiddu	كُلَّا نُمِدُّ kul-len numiddu	كُلَّا نُمِدُّ kul-len numiddu	ن nun
وَجْوهٌ يَوْمَئِذٍ vuxhuuhuj- jevmeidhin	وَجْوهٌ يَوْمَئِذٍ vuxhuuhuj jevmeidhin	وَجْوهٌ يَوْمَئِذٍ vuxhuuhun jevmeidhin	ي je

IDGAMU BILA GUNEH - BASHKËNGJITJA E Ç'HUNDËRZUAR (GOJORE)

Nëse në fund të fjalës ndodhet **nuni i pavokalizuar** نْ (me sukun) apo tenvini ٲ, ndërsa fjala në vijim fillon me njërën prej shkronjave: ل - lam dhe ر - raun, atëherë **nuni i pavokalizuar** نْ (me sukun) apo tenvini ٲ shkrihet dhe depërton në njërën prej këtyre shkronjave, dhe bëhen një trup i përbashkët, i dyfishuar, por i pa hundorëzuar dhe quhet **IDGAM BILA GUNEH**.

مِلْدُ	مِلْدُ	مِنْ لَدُ	ن - ل
mil-ledun	mil-ledun	min ledun	

مِرْرَبِّهِمْ	مِرْ رَبِّهِمْ	مِنْ رَبِّهِمْ	ن - ر
mirr-Rrabihim	mir Rabbihim	min Rabbihim	

Dispozita: Është xhaiz (i lejuar).

Kohëmbajtja: Vetëm shkrihet dhe nuk mbahet sa dy vokale.

Shkaku: Ngjashmëria, afërsia ose njëllojshmëria.

Shenja: Vendosja e teshtidit ّ mbi shkronjë.

Përjashtim: Bëhet sekte (pauzë frymore) në suretul Kijame, ajeti 26 dhe nuk shkrihet nuni i pavokalizuar: وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ . (ve kijle men(pauze frymore)raak).

Shembuj të idgamit të nunit me sukun dhe tenvin:

أَنْ لَوْ e-l-lev	مَنْ لَا me-l-la	مِنْ لَدُنْ mi-l-ledun	ن - ل
	هُدًى لِّلْ hu-de-l-lil	أَنْدَادًا لِّيُضِلُّوا endaaden lijudil-lu	

مَنْ رَبُّكَ me-r Rabbuk	مِنْ رَحْمَةٍ mi-r rahmetin	مِنْ رَبِّهِمْ mi-r Rabbihim	ن - ر
بَشَرًا رَسُولًا be-she-er- re-suulaa	تَوَّابٌ رَّحِيمٌ te-vvabbur- R-rahiimun	غَفُورٌ رَّحِيمٌ ga-fuurr- R-rahiim	

IKLAB - TJETËRSIMI

Nëse pas nunit të pavokalizuar (me sukun) ن apo tenvinin ة gjendet shkronja “ب - B”, atëherë bëhet shndërrimi i nunit të pavokalizuar apo tenvinin në shkronjën “م - M” dhe quhet **IKLAB**.

Për dallim nga idgamu meal-guneh dhe idgamu bila-guneh, iklabi bëhet edhe në trup të fjalës, edhe në kufirin mes dy fjalëve

Shembuj:

أَمْبِئُهُمْ

embiëhum

أَنْبِئُهُمْ

embiëhum

أَنْبِئُهُمْ

enbiëhum

صُمِّبْكُمْ

summum**bu**kmun

صُمِّمْكُمْ

summum**m bu**kmun

صُمِّمْكُمْ

summun-**b**ukmun

مِمْبَعْدِ

mim**be**adi

مِنْ بَعْدِ

mim-**be**adi

مِنْ بَعْدِ

min **be**adi

Dispozita: Është vaxhib, pra i domosdoshëm.

Kohëmbajtja: Mbahet sa dy shkronja dhe behët me zërim hundor.

Shkaku: Afërsia në mes të shkronjës “م - n” dhe “ب - n”.

Shenja: Të vendosurit e shkronjës م - m të vogël mbi shkronjën ن - n ose paralel me tenvinin ة .

Shembuj të IKLABIT (tjetërsimit) të nunit me sukun dhe tenvinit:

أَنْبَتْنَا

en**bet**naa

تُنْبِتُ

tun**bitu**

أَنْبِئُهُمْ

en**bi**ëhum

مِنْ بَعْدِ

min **b**eadî

مِنْ بَيْنِ

min **b**ejnî

مِنْ بَرَكَاتٍ

min **b**erekaatin

سَمُّكُمْ

summun
bukmun

سَمِيعٌ بَصِيرٌ

semiiun **b**esiir

ظُلُمَاتٍ بَدُهَا

dhulumatin
beduha

IHFAJA – FSHEHTËSIMI

Nëse pas nunit të pavokalizuar (me sukun) ن apo tenvinit ة ndodhet njëra prej këtyre 15 shkronjave: ت - T; ث - TH; د - D; ذ - DH; ر - R; ز - Z; س - Sin; ش - Shin; ص - Sad; ض - Dad; ط - Ta; ظ - Dha; ف - F; ق - Kaf; dhe ك - Kef, atëherë bëhet **fshehtësime** i nunit (ن – n) të pavokalizuar (me sukun) apo tenvinit ة dhe quhet **IHFA**.

Shembuj:

رِزْقٌ كَرِيمٌ

rizkun keriiim

مِنْ دُونِ اللَّهِ

min duunil-laahi

أَنْتَ

ente

Dispozita: Është vaxhib.

Kohëmbajtja: Mbahet fshehur sa dy vokale.

Shkaku: As nuk është i përafërt në artikulum dhe as i largët me shkronjat e Ihfasë. Për këtë arsye as nuk fshihet dhe as nuk shqiptohet haptazi.

Shenja: Kur nuni nuk ka kurrfarë shenje, pra është i zhveshur prej çfarëdo shenje, tregon se duhet të fshihet. Tenvinat pa teshtid tregojnë se duhet të bëhen Ihfa.

Ihfaja brenda fjalës:

يَنْصُرُونَ

jensuruun

أَنْذَرْتَهُمْ

e endhertehum

مَنْثُورًا

menthuuren

مِنْكُمْ

minkum

نُنَجِّي

nunxhii

أَنْشَاكُمْ

enshaakum

يَنْقُضُونَ

jenkuduune

مِنْسَاءٍ

minsaatin

أَنْدَادًا

endaaden

يَنْطَلِكُ

jentikun

يُنْزِفُونَ

junzifuun

أَنْفَالٌ

enfaal

أَنْتَ

ente

مَنْضُودٌ

menduud

يَنْظُرُونَ

jendhuruun

lhafaja në kufirin mes dy fjalëve:

مِنْصَلَالٍ

min **s**alsaalin

مَنْ ذَا الَّذِي

men**d**hel-ledhi

مِنْ ثَمَرَةٍ

min **t**hemeretin

مَنْ جَاءَ

men **x**haaaa-e

عِلْمٍ شَيْئًا

ilmin **s**hejen

مِنْ قَبْلُ

min **k**abl

مِنْ سُوءٍ

min **s**uuuu-e

مِنْ دَابَّةٍ

min **d**aaaabbetin

مِنْ طَيِّبَاتٍ

min **t**ajjibaatin

فَإِنْزَلْتُمْ

fe in **z**eeltum

وَ إِنْ فَاتَكُمْ

fe in **f**aaatekum

مَنْ تَابَ

men **t**abe

مَنْ ضَلَّ

men **d**al-le

مَنْ كَانَ

men **k**aane

مَنْ ظَلَمَ

men **d**hulim

Ihfaja e tenviinit:

رِيحًا صَرْصَرًا	سِرْعًا ذَالِكْ	تَمْهِيدًا ثُمَّ
riihan sarsaran	siran dhaalike	temhiiden thumme
رِزْقٌ كَرِيمٌ	فَصَبْرٌ جَمِيلٌ	مِ شَيْءَا
rizkun keriiim	fe sabrun xhemiiil	min shej-aa
ثَمَنًا قَلِيلًا	عَابِدَاتٌ سَاءَ حَتُّهُنَّ	قُطُوفٌ دَانِيَةٌ
themenen kaliilen	aabidaatun saaihatun	kutuufun daanijetun
حَالًا طَيِّبًا	يَوْمَئِذٍ زُرْقَى	سُوْنًا فَاسِقِيْنَ
halaalen tajjiben	jevmeidhin zurkaa	suu-en faasikiijn
حَيَاتٍ تَجْرٍ	مَسْجِدًا ضِرَارًا	قَوْمٌ ظَالِمِينَ
hajaatin texhrii	mesxhiden diraaren	kavmen dhaalimiin

IDGAMU MUTEKARRIBEJN - BASHKËNGJITJA E SHKRONJAVE TË PËRAFËRTA

Nëse dy shkronja të *përafërta* ndodhen njëra pas tjetrës, e para është e pavokalizuar (me sukun), ndërsa e dyta e vokalizuar, atëherë bëhet bashkëngjitja e tyre dhe quhet **IDGAM MUTEKARRIBEJN**.

Shkronjat, të cilat bashkëngjiten njëra me tjetrën janë: Shkronja “ن - N” në “ل - L”, dhe shkronja “ل - L” në “ر - R”.

Shembuj:

مَلَّ لَا	مَلَّ لَا	مَنْ لَا	ن - ل
mel-laa	mel-laa	men laa	
مِلْدُنْ	مِلْ لَدُنْ	مِنْ لَدُنْ	ل - ر
mil-ledun	mil ledun	min ledun	
قُرْبٍ	قُرْ رَبِّ	قُلْ رَبِّ	ل - ر
kurr-rrabbi	kur rabbi	kul rabbi	
بَرَّ فَعَهُ	بَرَّ رَفَعَهُ	بَلْ رَفَعَهُ	
berrefahu	ber refahu	bel refahu	

Dispozita: Është xhaiz (i lejuar).

Shkaku: Për shkak të afërsisë së shkronjave mes vete.

Përjashtim: Në ajetin 14 të suretul Muttaffin behet sekte (pauzë frymore) dhe nuk bëhet idgami: كَلَّا بَلْ رَانَ - Kel-la bel-Raane.

ÇËSH TJET E MIMIT TË PAVOKALIZUAR (ME SUKUN)

IHFAJA E SHKRONJËS “M” (MIMIT) ME SUKUN

Nëse pas “م – mimit”, të pavokalizuar (me sukun) ndodhet shkronja “ب – b”, atëherë bëhet fshehtësimi i mimit të pavokalizuar (me sukun) dhe **quhet IHFA BUZORE E MIMIT**.

Shembuj:

ذُكِّرْتُمْ بِلَ

dhukkir tum **bel**

نَبَاهُمْ بِالْحَقِّ

nebaahum **bil**
hakki

لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ

leal-lekum
bilikaai

هُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ

hum-**bihii**
muëminuunë

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ

termiihim-
bihixhaaretin

وَهُمْ بَارِزُونَ

ve hum-
baarizuune

Shkaku: Shkronja “م – m” dhe “ب – b” janë të ngjashme.

Shenja: Mosshënimi i sukunit mbi shkronjën “م – m”.

Vendndodhja: Në kufirin mes dy fjalëve.

IDGAMI I MIMIT ME SUKUN

Nëse pas mimit të pavokalizuar (me sukun) - م, ndodhet shkronja م – mim, atëherë bëhet bashkëngjitje dhe quhet **IDGAMI SAGIRË I MIMIT**.

Shembuj:

إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

in
kuntummuëminiine

وَهُمْ مُهْتَدُونَ

ve hum
muhteduune

أَمْ مَنْ

em men

وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ

ve lekum-maa
kesebtum

كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

kuntum-
muëminiinë

كَمْ مِّنْ

kem-min

يَعِدُّكُمْ مَغْفِرَةً

jeidukum
magfiretun

وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ

ve kuntum
minhum

طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ

taairukum
meakum

Shkaku: Për shkak se janë të njëjta.

IDHHARI I IMIMIT ME SUKUN

Nëse pas م - mimit të pavokalizuar (me sukun) ndodhen shkronjat tjera, përpos م - mimit dhe shkronjës ب – b, atëherë është e domosdoshme që të këndohet *qartë*, rrjedhshëm dhe quhet **IDH-HAR SHEFEVIJ (QARTËSIM BUZOR)**.

Shembuj:

هُمْ يُوقِنُونَ

hum juukinuune

هُمْ لَا

hum laa

أَمْ لَمْ

em lem

الْحَمْدُ

elhamdu

أَنْعَمْتَ

enamte

أَوَلَمْ يَرَوْا

evelem jerev

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ

elem terekejfe

أَلَمْ يَجْعَلْ

elem jexhal

لَكُمْ دِينُكُمْ

lekum diinukum

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

gajril magduubi alejhim ve leddaaal-liin(e)

Shkaku: Për shkak të largësisë së vendartikulimit mes tyre.

IDGAM MUTEXHANISEJN - BASHKËNGJITJA E SHKRONJAVE TË NGJASHME

Nëse dy shkronja të **ngjashme** ndodhen njëra pas tjetrës, e para është e pavokalizuar (me sukun), ndërsa e dyta e vokalizuar, atëherë bëhet bashkëngjitja e tyre dhe quhet **IDGAMU MUTEXHANISEJN**. Shkronjat, të cilat bashkëngjiten njëra në tjetrën janë: Shkronja ت - T në د - D; shkronja د - D në ت - T; shkronja ط - T në ط - T; shkronja ط - T në ت - T; shkronja ذ - DH në ظ - DH; shkronja ظ - DH në ذ - DH; shkronja ق - K në ك - K. Janë edhe dy shkronja tjera ku lejohet bashkëngjitja, dhe mosbashkëngjitja, e ato janë: Shkronja م - M në ب - B; dhe Shkronja ذ - DH në ث - TH.

Shembuj:

ت - د	أَنْتَقَلْتَ دَعْوَتُكُمَا	قَدْ تَبَيَّنَ	د - ت
	ethkaleddeavet ukumaa	kattebejjene	
ط - ت	أَخْطُتُ	فَتَأَمَّنْتَ طَائِفَةً	ت - ط
	ehattu	fe aamenettataaifetun	
ق - ك	نَخْلُقُكُمْ	إِذْ ظَلَمْتُمْ	ذ - ظ
	nahlukkum	idhdhalemturn	

- dy shkronjat tjera -

ث - ذ	يُلْهَث ذَالِكُ	إِرْكَبْ مَعَنَا	ب - م
	jelhedhdhaalike	irkemmeanaa	

Dispozita: Bashkëngjitja e tyre është vaxhib.

Shkaku: Këto shkronja janë të njëlojtë në mes vete.

IDGAMU MITHLEJN - BASHKËNGJITJA E SHKRONJAVE TË NJËJTA

Nëse dy shkronja të njëjta ndodhen njëra pas tjetrës, e para është e pavokalizuar (me sukun), ndërsa e dyta e vokaliuar, atëherë bëhet bashkëngjitja e tyre dhe quhet **IDGAMU MITHLEJN**. Bashkëngjitja e shkronjave të njëjta janë: **ب - ب ; د - د ; ذ - ذ ; ز - ز ; ت - ت ; م - م ; ن - ن ; ك - ك ; ه - ه ; ل - ل**, dhe të gjitha shkronjat e tjera. Shembuj:

ب - ب b-b	أَضْرِبْ بَعْصَاكَ idrib-bi asaake	وَقَدْ دَخَلُوا vekad-dehaluu	د - د d-d
د - د dh-dh	إِذْ ذَهَبَ idh-dhehebe	رَبِحَتْ تَجَارَتُهُمْ rebiha-tixhaaretuhum	ت - ت t-t
م - م m-m	وَهُمْ مِنْ ve hum-min	عَنْ نَفْسِي an-nefsii	ن - ن n-n
ك - ك k-k	يُذْرِكُكُمْ judrik-kum	يُوجِّهُهُ uvexhxhih-hu	ه - ه h-h
فَقُلْ هَلْ لَكَ fe kul hel-leke		ل - ل l-l	

Dispozita: Është vaxhib.

Kohëmbajtja: Shkronja (م - M me م - M) dhe (ن - N me ن - N) mbahet dy vokale, ndërsa te shkronjat tjera mbahet më pak se dy vokale.

Përjashtim: Nuk bëhet bashkëngjitja në ajetin: مَالِيَهُ هَلَكَ - maaliyeh-heleke, por bëhet pauzë frymore (sekte).

KALKALE - DRIDHËSIMI

Gjatë leximit të Kur'anit, nëse pesë shkronjat: ق - K, ط - T, ب - B, ج - XH dhe د - D janë të pavokalizuar (me sukun), atëherë bëhet dridhje dhe tronditje e fuqishme gjatë lirimit të shkronjës së pavokalizuar në vendartikulimin e saj, që të del sa më qartë.

Shembuj:

فَلَقْ

felek

أَحَدُ

ehad

حَجْ

haxh

لَهَبْ

leheb

قِسْطُ

kist

Kur shkronjat e kalkales janë me teshdit, dridhja bëhet edhe më e fortë.

Shembull:

حَجَّ

haxhxhë

تَبَّ

tebbë

حَقَّ

hakkë

Dispozita: Është vaxhib, pra i domosdoshëm.

Kohëmbajtja: Nuk lejohet të mbahet sikur me teshtid.

Shembuj të kalkales në fund të fjalës:

فِسْقُ	طَارِقُ	فَلَقُ	ق
fisk	taarik	felek	k

مُحِيطُ	قِسْطُ	تُشْتِطُ	ط
muhiiit	kist	tushtit	t

حَاطَبُ	كَسَبُ	لَهَبُ	ب
hatab	keseb	leheb	b

مَرِيحُ	بُرُوجُ	خَرَجُ	ج
meriihx	buruuhx	harehx	xh

مَسَدُ	أَحَدُ	صَمَدُ	د
mesed	ehad	samed	d

Shembuj të kalkales në mes të fjalës:

خَلَقْنَاكُمْ

haleknaakum

أَقْرَبْ

ekreb

رَزَقْنَاهُمْ

rezeeknaahum

ق

k

شَطْرَحْ

shatreh

فَرَطْنَا

feretnaa

أَفْتَطَمْعُونَ

efetetmeuune

ط

t

صَبْرًا

sabren

سَبَبْنَا

sebebnaa

أَبْوَابٌ

ebvaabun

ب

b

أَجْدَرَ

exhdere

أَجْرَمَ

exhreme

نَجْدَيْنِ

nexhdejn

ج

xh

يَدْخُلُونَ

jed-huluune

وَمَا أَذْرَاكَ

ve maa edraake

شَدَدْنَا

shedednaa

د

d

IDGAMU SHEMSIJE - BASHKËNGJITJA DIELLORE

IDGAMU SHEMSIJE (shkrija dhe humbja diellore) me fjalë tjera mund të quhet *bashkëngjitja diellore*. Nëse pas “**أل** – lam elifit” (shkronjës “**أل**” shques) pason njëra prej 14 shkronjave në vijim (ت ن ل ظ ط ض ص ش س ز ر ذ د ث), atëherë shkronja “**ل** – L” nuk lexohet, por humbet (shkrihet), dhe shndërrohet në shkronjën paraprake (vijuese):

Shembuj:

وَالَّذَاكِرِينَ

vedh-dhaakiriinë

الدُّعَاءُ

ed-duaaë

الْتَّمَرَاتُ

eth-themeraat

التَّوَابُ

et-tevvaab

الشَّاكِرِينَ

esh-shaakiriin

السَّلَامُ

es-Selaam

الزَّيْتُونُ

ez-zejtuun

الرَّحِيمُ

err-Rrahijm

الظَّالِمِينَ

edh-dhaalimiinë

الطَّيِّبَاتُ

et-tajjibaatu

وَلَا الضَّالِّينَ

veled-daaal-liinë

الصَّالِحَاتُ

es-saalihaat

النُّورُ

en-Nuurë

اللَّيْلُ

el-lejlu

Dispozita: Është vaxhib.

Shkaku: Shkronja “**ل** – L” ose është e njëjtë ose e përafërt, ose e ngjashme me këto shkronja.

IDHHARU KAMERIJE - QARTËSIMI HËNOR

IDHHARU KAMERIJE (Qartësimi hënor) me fjalë të tjera mund të quhet *lidhja hënore*. Nëse pas “**أل** – lam elif” (shkronjës “**أل** – L” shques) pason njëra prej këtyre 14 shkronjave: **أ ب ج ح خ ع ف غ**, atëherë është i domosdoshëm (vaxhib) leximi i qartë dhe i rrjedhshëm i “**ل** – Lamit”, dhe kjo quhet **IDHHARU KAMERIJE**.

Shembuj:

الْحَيِّ el-Hajju	الْجَبَّارُ el-Xhebbaaruu	الْبَارِ el-Baari	الْأَوَّلُ el-Evvelu
الْفَتْاحُ el-Fettaahu	الْغَفُورُ el-Gafuurë	الْعَلِيمُ el-Aliimi	الْخَالِقُ el-Haaliku
الْوَدُودُ el-Veduudu	الْمُصَوِّرُ el-Musavviru	الْكَرِيمُ el-Keriimu	الْقَهَّارُ el-Kahhaarë
	الْيَقِينُ el-Jekiinë	الْهَادِ el-Haadi	

Dispozita: Është vaxhib.

Shkaku: Shkronja “**ل** – L” me këto shkronja është e largët, edhe për nga vendartikulimi edhe për nga cilësitë.

SHKRONJA ر - R

Shkronja “ر – R” është shkronjë, e cila ndonjëherë lexohet rëndë e ndonjëherë lehtë. **Rastet kur lexohet rëndë janë:**

1.a. Kur është me fet-ha (رَ) lexohet **rëndë**. Shembuj:

رَدَدْنَا

redednaa

رَزَقْنَا

rezeknaa

رَحِيمٌ

rahiim

إِبْرَحَ

ibreha

أَدْرَكَ

edreke

بَرَكَ

bereke

ضَرَبَ

darebe

أَبْرَحَ

ebreha

رَبَّكَ

Rabbeke

1.b. Kur është e pavokalizuar (me sukun), ndërsa para saj është fet-ha (رُ), lexohet **rëndë**. Shembuj:

أَكْبَرُ

ekber

نَظَرُ

nedhar

بَشَرُ

besher

كَفَرُ

kefer

أَبْتَرُ

ebter

كَوْثَرُ

kevther

أَدْبَرُ

edber

وَنَحَرُ

venhar

قَدَّرُ

kadder

2.a. Kur është me dame (رُ) lexohet **rëndë**.

Shembuj:

رُزِقُوا

ruzikuu

رُسُلٌ

rusul

رُويِدًا

ruvejden

رُوحَنَا

ruuhanaa

شَجَرٌ

shexheru

حُرْمٌ

hurum

2.b. Kur është e pavokalizuar (me sukun), ndërsa para saj është dame (رُ).

Shembuj:

بَرْزَةٌ

berzehun

مُرْشِدًا

murshiden

بَرْدًا

berden

غُرْفَةٌ

gurfeten

يَشْكُرُ

jeshkur

حَرْثٌ

harth

Rastet kur shkronja “ر – R” lexohet lehtë:

a. Kur është me Kesre (رِ) lexohet lehtë.

Shembuj:

رِصَالَتَ
risaalete

رِجْزًا
rixhzen

رِزْقًا
rizkan

رِجَالُ
rixhaalun

فَ رِحْنُ
fe rihanun

رِزْقَ
rizka

b. Kur është e pavokalizuar (me sukun), ndërsa para saj është kesre (رِ) ose kur para saj është shkronja zgjatuese jaun (يِ) lexohet lehtë.

Shembuj:

أَشِيرُ
eshir

شِرْعَةً
shiraten

فِرْعَوْنَ
firavne

خَبِيرُ
habiir

رِيحُ
riihun

مَرِيءًا
meriien

لَا ضَيْرُ
laa dajjr

وَرِيدُ
veriidun

خَيْرُ
hajjr

FJALA ALLAH - ﷲ

Fjala “ﷲ - ALLAH” është fjala që shihet vazhdimisht gjatë leximit të Kur'anit, mirëpo ndonjëherë lexohet lehtë, e ndonjëherë lexohet rëndë.

Shkronja “ل – L” e fjalës “ﷲ - ALLAH” lexohet **lehtë** kur para kësaj fjale ndodhet “kesreja”.

Shembuj:

مِنْ دُونِ ﷲِ

min duunil-laahi

بِسْمِ ﷲِ

bismil-laahi

رَسُولِ ﷲِ

resuulil-laahi

قُلِ ﷲُ

kulil-laahume

يَا ﷲُ

jeëtil-laahu

مُعْجَزِ ﷲِ

muëxhizilahe

ذِكْرِ ﷲِ

dhikril-laahi

فِي سَبِيلِ ﷲِ

fii sebiililaahi

مِنْ عِنْدِ ﷲِ

min indil-laahi

Shkronja “ل – L” e fjalës “الله - ALLAH” lexohet **rëndë** kur para saj është fet’he-ja ose *damme-ja*.

Shembuj:

شَهِدَ اللَّهُ

shehid**ellahu**

مِنَ اللَّهِ

min**ellahi**

عَلَى اللَّهِ

al**ellahi**

قَالَ اللَّهُ

kaal**ellahu**

مِنَ اللَّهِ

min**allahu**

تَا اللَّهُ

tallaa**ahu**

رَسُولُ اللَّهِ

Resul**ullaahu**

فَضَّلَ اللَّهُ

fedl**ullaahu**

فَذَكَرُ اللَّهُ

fedhkur**ullahe**

يَنْصُرُ اللَّهُ

jensur**ullaahu**

عَبْدُ اللَّهِ

Abd**ullaahu**

قَدَرُ اللَّهِ

kader**ullahe**

SEKTE - PAUZA FRYMORE

Ndalje do të thotë *ndalje e tërësishme*, ndërsa *sekte* do të thotë *ndalje e pjesshme*, me fjalë të tjera *pauzë frymore*. Në 4 vende të Kur'anit bëhet “sekte”, pra *pauzë frymore*, e ato janë:

1. Ajeti 1 i suretul Kehf:

وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ^س قِيَمًا

Ve lem jexhal lehu ivexhaa (*pauzë frymore*) kajjimen

2. Ajeti 51 i suretu Jasinë:

مِنْ مَرْقَدِنَا ^س هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ

min merkadinaa (*pauzë frymore*) haadhaamaa veaderr-Rrahmaanu

3. Ajeti 26 i suretul Kijameh:

وَقِيلَ مَنْ ^س رَاقٍ

ve kiile men (*pauzë frymore*) raakë

4. Ajeti 14 i suretul Mutaaffifijnë:

كَلَّا بَلْ ^س رَانَ

kel-laa bel (*pauzë frymore*) raane

Vërejtje: Shkronja ^س do të thotë *pauzë frymore*.

RREGULLAT E PIKËSIMIT

Shenja “ – **Mim**” tregon se të ndalurit në atë vend është i plotë apo i domosdoshëm.

Shenja “ – **Kala**” tregon se të ndaluarit në atë vend është i lejuar. E kjo do të thotë se lejohet edhe të ndaluarit, por edhe vazhdimi, por ndalimi në të ka përparësi ndaj vazhdimit.

Shenja “ – **Xhim**” tregon se edhe të ndaluarit edhe të vazhduarit janë të një rangu, dhe nuk peshon njëra ndaj tjetrës, por janë të barabarta.

Shenja “ – **Silij**” tregon se të ndaluarit në atë vend është i mirë, por lejohet edhe vazhdimi i leximit, ndërsa përparësi ka vazhdimi i leximit.

Shenjat ( ) vendosen në fjalë pranë njëra tjetrës, e që tregojnë se nëse ndalja bëhet në fjalën e parë, patjetër duhet të vazhdojë leximi në vijim; e nëse nuk bëhet ndalja në fjalën e parë, atëherë lejohet ndalja në fjalën e dytë.

Shenja “ - **LA**” tregon se është e ndaluar ndalja në atë vend. Pra, patjetër duhet të vazhdohet leximi, sepse (“ - **LA**”) do të thotë *mos u ndal*, por vazhdo.

SHKRONJAT E KUR'ANIT

Kur'ani përbëhet prej sureve, suret prej ajeteve, ajetet prej fjalëve, e fjalët prej shkronjave.

Kështu vijmë në përfundim se shkronja është njësia më e vogël e Kur'anit fisnik.

Ndërsa, shkronjat përbëhen prej zanoreve, me fjalë të tjera, shkronjës i bashkëngjitet zanorja ose sukuni (jozanor).

Alfabeti i gjuhës arabe ka 28 shkronja. Këto shkronja burojnë prej pesë vendeve, ku secili vend i ka vendartikulimet.

Vendet e shkronjave janë: **Gryka** (Gërklani), **Fyti**, **Gjuha**, **Buzët** dhe **Hunda**.

Gryka është vend, i cili ka një vendartikulim, ku artikulohen shkronjat: “ي – J”, “ا – Elif” dhe “و – Vavun”.

Fyti është vend, i cili ka tre vendartikulime, ku artikulohen shkronjat: “ا – Elif”; “ه – He”, “ح – Ha”, “خ – Ha”, “ع – Ajn” dhe “غ – Gajn”.

Gjuha është vend, i cili ka dhjetë vendartikulime, ku artikulohen shkronjat: “ق – Kaf”, “ك – Kef”, “ش – Shin”, “ج – Xhim”, “ي – Jaun”, “د – Dalun”, “ل – Lamun”, “ن – Nunun”, “ر – Raun”, “ت – Taun”, “ط – Taun”, “ض – Dadun”, “س – Sinun”, “ص – Sadun”, “ز – Zaun”, “ث – Thaun”, “ذ – Dhaun” dhe “ظ – Dhaun”.

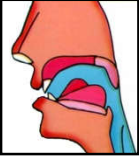
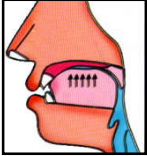
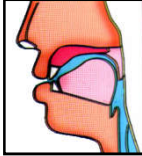
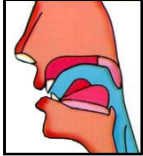
Hunda është vend, i cili ka vetëm një vendartikulim, ku artikulohen shkronjat: “م – m” dhe “ن – n”.

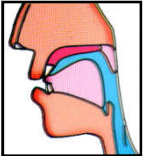
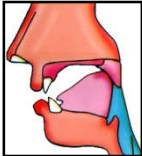
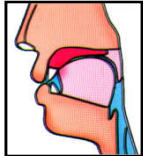
Buzët formojnë vendin, në të cilin janë dy vendartikulime, ku artikulohen shkronjat: “ف – f”, “ب – b”, “م – m” dhe “و – v”.

LLOJET E SHKRONJAVE

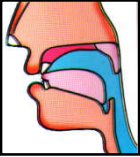
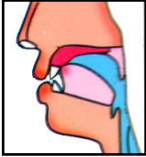
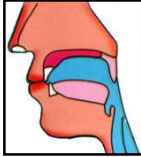
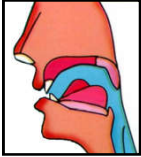
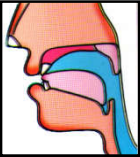
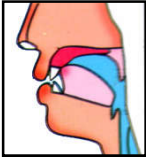
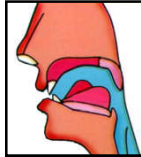
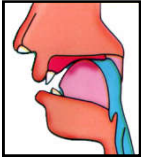
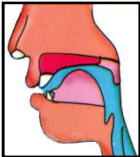
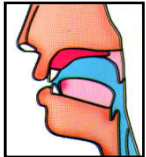
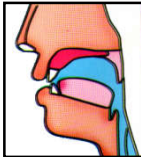
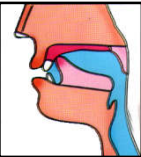
Në gjuhën arabe shkronjat ndahen në shkronja të trasha, në shkronja të holla dhe në shkronja, të cilat, ndonjëherë trashësohen e ndonjëherë hollohen.

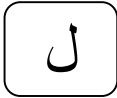
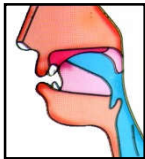
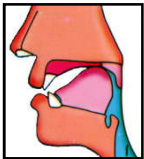
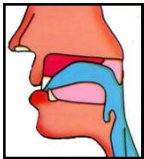
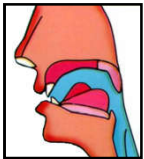
1. Shkronjat, të cilat gjithmonë janë të trasha, që zmadhohen:

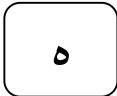
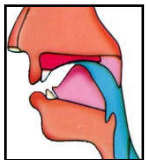
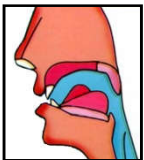
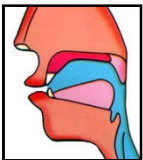
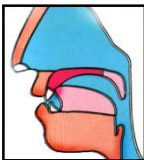
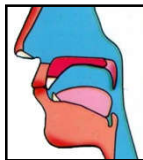
Gajn	Dad	Sad	Ha
غ	ض	ص	خ
			

Dha	Ka	Ta
ظ	ق	ط
		

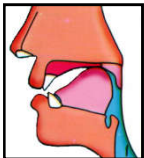
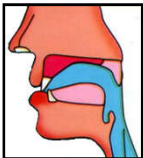
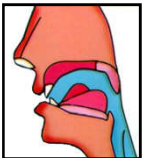
2. Shkronjat, të cilat gjithmonë *hollohen*:

Theun ث	Teun ت	Beun ب	Elif ا
			
Dhe ذ	De د	Haun ح	Xhimun ج
			
Shin ش	Sin س	Ze ز	Re ر
			

Lam 	Kef 	Fe 	Ajn
			

Je 	He 	Vav 	Nun 	Mim
				

3. Shkronjat, të cilat ndonjëherë trashësohen e ndonjëherë hollohen:

Ra 	Lam 	Elif
		

SEXHDEJA E LEXIMIT TË AJETEVË TË SEXHDES NË KUR'AN

Gjatë leximit të Kur'anit mund të hasim në 14 ajete ku është ajeti i sexhdes.

Sexhdeja e leximit të Kur'anit ka për qëllim nderimin, respektin, adhurimin dhe nënshtrimin vetëm ndaj ALLAHUT, ndërsa, në anën tjetër për t'iu kundërvënë shejtanit. Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“Kur njeriu lexon ajetin e sexhdes dhe bie në sexhde, shejtani ik dhe largohet duke qarë dhe duke thënë: “Mjerë për mua, njeriu u urdhërua për sexhde dhe ai ra në sexhde, me çka e fiton xhenetin, ndërsa unë jam urdhëruar, por kam refuzuar, për çka do të hidhem në zjarr.”

Dispozita: Është vaxhib, pra e domosdoshme.

Mënyra: Thuhet tekbiri “ALLAHU EKBER”, bihet në sexhde dhe thuhet tri herë: “SUBHANE RABBIJEL EALA”, pastaj duke thënë “ALLAHU EKBER” ngrihemi prej sexhdes. Pra, bëhet vetëm një sexhde.

Në sexhden e leximit mund të bëhet edhe kjo lutje:

“I ra në sexhde fytyra ime Allahut, i Cili na ka dhënë dëgjimin, shikimin. E këtë e ka bërë vetëm fuqia e Tij. Lavdërimi i takon Allahut, Krijuesit, më të Mirit.”

Në vijim do të paraqesim ajetet e sexhdes:

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿١﴾

(EL-EARAF, 206)

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿١﴾

(ERR READ, 15)

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا

يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٢﴾ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿١﴾

(ERR READ, 15)

إِذَا يُنْزَلُ عَلَيْهِمْ يُخْرُونَ لِلْأَذْقَانِ سَجْدًا * وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبَّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبَّنَا

لَمَفْعُولًا * وَيَخْرُونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ﴿١﴾

(EL-ISRA, 107-109)

إِذَا يُنْزَلُ عَلَيْهِمْ يُخْرُونَ لِلْأَذْقَانِ سَجْدًا * وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبَّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبَّنَا

لَمَفْعُولًا * وَيَخْرُونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ﴿١﴾

(EL-ISRA, 107-109)

إِذَا تُنْزِلُ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا ﴿١﴾

(MERJEM, 58)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ

وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ ﴿١﴾ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ ﴿٢﴾

وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّكْرِمٍ ﴿٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١﴾

(EL HAXH, 18)

ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٧﴾

(EL HAXH, 77)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا
وَمَا الرَّحْمَنُ أَنْسَجِدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ﴿٦٠﴾

(EL FURKAN, 60)

أَلَا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبَاءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٥﴾

(EN-NEML, 25)

إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٥﴾

(ES-SEXHDE, 15)

لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ*
فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ ﴿٣٨﴾

(FUSSILET, 37, 38)

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾

(EN-NEXHM, 62)

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾

(EL-INSHIKAK, 21)

كَأَلَّا لَا تُطْعَمُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ﴿١٩﴾

(EL-ALEK, 19)

Poemë texhvidi për fëmijë

NUNI I PAVOKALIZUAR DHE TENVINI

Ta kesh të qartë, katër rregulla i ka,

e para: "Idhhar" (Qartësimi)

para shkronjave fytore.

Janë fytore të renditura, ta dish mirë:

"Hemze-ja", "Ha-u", pastaj **"Ajn-i"** dhe **"Ha-un",**

e pas tyre vijnë **"Gajn-i"** dhe **"Ha-un"**.

Rregulla e dytë është **"Idgami"**, (Bashkëngjitja)

në gjashtë shkronja është thurë

të fjalës **"Je-r-me-l-u-në",**

Kjo te Kurratë është vërtetu.

Ai është dy llojesh:

E para e hundorëzuar, në fjalën **"Je-n-m-u",**

vetëm se nëse janë në trup të fjalës

nuk bëhet Idgam,

si p.sh. fjala **"Dunja"**, dhe fjala **"Sinvan"**.

E dyta e pahundorëzuar,

në shkronjat **"Lam"** dhe **"Ra"**,

Rrregulla e tretë është **Iklabi** (Tjetërsimi)

para shkronjës **"Ba"**,

që do të thotë në **"Më"** të hundorëzuar

dhe me **Ihfa**.

E katërta është **Ihfa-ja** (Fshehtësimi)

para shkronjave tjera,

vaxhib është të fshehurit para tyre.

Ato janë 15 shkronjat përpos tyre,

që të gjitha këto i kemi përfshirë në një varg:

Sif Dha, Thena, Kum Xhade, Shahsin, Kad, Sema,

Dum, Tajiben, Zid, Fi, Tuken, Daë Dhalimen.

RREGULLAT E MIMIT DHE NUNIT TË PËRFORCUAR

Hundorëzoje **“mim-in”** dhe **nun-in** me teshtid,
që të dy cilësoji shkronja të hundorëzimit.

RREGULLAT E MIMIT TË PAVOKALIZUAR

Rregullat e saj janë tri, të cilat janë definu:

E para Ihfa para shkronjës **“Ba”**, është vendur
e cila të kurrat quhet **Ihfa Buzore**.

E dyta Idgami para shkronjës së njëjtë,
dhe quhet **Idgam i vogël**, o djalosh.

E treta Idhhari para shkronjave tjera,
të cilat quhen **Idhharë Buzore**

para shkronjës **“vav”** dhe **“fa”**
mos e fsheh,
sepse janë të përafërta,
në këtë kujdes të kesh.

RREGULLAT E LAMIT EMËROR DHE FOLJOR

“Lam – elifi” është shkronjë,
e cila ka dy raste para shkronjave.

Ta dish mirë,
e para është **ldh-hari** ,
para 14 shkronjave,
të cilat janë në fjalën:
E-B-Ge- Ha-XHe-Ke
Ve- Ha-F- A-Ki-Me-Hu.

E dyta është **ldgami**
në 14 shkronja tjera,
të cilat janë në fjalinë:
Tib, Thume, Sil, Rahmen, Tefuz, Dif Dha, Niam,
Dea, Suen, Dhanin, Zur, Sherifen, lil, Kirem.

“Lami” i parë quhet: **“Lami” Hënor**
Lami” i dytë quhet: **“Lami” Diellor**
“Lamin e foljes” po ashtu këndoje rrjedhshëm,
si p.sh. në fjalët **“Kul neam”, “Kulna” dhe “Velteka”.**

TË NJËJTAT, TË PËRAFËRTAT, TË NJËLLOJTAT

Nëse shkronjat përputhen në tipare dhe vendartikulim quhen **Mithlejni** (të njëjta).

Nëse në vendartikulim janë të përafërta, e në tipare të kundërta quhen **Mutekaribejn** (të përafërta) ose janë të një vendartikulimi, por ndryshojnë në tipare, quhen **Mutexhanisejni** (të njëllojta)

Pastaj shiko!

Nëse e para është e pavokalizuar, të gjitha këto quhen **Sagirë**.

E nëse janë të vokalizuara, quhen **Kebirë**.

Të gjitha këto do t'i kuptosh në bazë të shembujve me ilustrim.

LLOJET E ZGJATIMEVE

Në përgjithësi, zgjatimi ka tri rregulla:

obliguese, lejuese dhe të domosdoshme.

Obliguese është kur zgjatimi ndodh ndërfaqor,
e kjo konsiderohet **zgjatim ndërfaqor**.

E lejuar është zgjatimi,
kur lejohet zgjatja dhe shkurtimi,
kur është në të ndalur të fjalëve,
Si p.sh. **“Tealemune”** dhe **“nesteinë”**.

Ose kur hemzeja e zëvendëson zgjatimin,
që quhet zëvendësues
si fjala **“Imamen”** dhe **“Amenu”**.

Domosdoshmëri është zgjatimi
kur **sukuni** është rrënjësor,
që do të thotë:
si në të ndalur, si në të vazhduar, **zgjatimi ekziston**.

LLOJET E MEDI LAZIMIT

Llojet e **Lazmit** janë katër:

Dy janë fjalëorë e dy shkronjor.

Që të dyja janë: të lehta dhe të rënda,
që të dyja këto kur shumëzohen bëhen katër.

Nëse në një fjalë

takohen sukuni me shkronjën zgjatuese të afërt,

quhet **Medi lazim (zgjatim) fjalor**.

E nëse në shkronjën trishkronjëshe

shkronja e mesme është zgjatuese ndodhë,

Quhet: **Medi Lazim (zgjatim) shkronjor**

Që të dyja munden të jenë:

të rënda, nëse ka bashkëngjitje,

ose të lehta nëse nuk ka bashkëngjitje.

“Lazim shkronjor” ndodh në fillim të sureve,

shkronjat janë përfshirë në fjalët tetëshkronjëshe,

ato fjalë janë: **“KEM ASEL NUKAS”**.

Shkronja **“Ajn”** zgjatet në dy forma,

por ka përparësi forma me zgjatim,

përpos kësaj,

shkronjat trishkronjëshe përpos **elifit**,

zgjaten me zgjatim natyrore dy vokalesh.

Kjo ndodhë në fillim të sureve,

që janë përmbledhur në fjalën

“H-A-J-T-U-HI-R ”.

të tubuara në katërmbëdhjetë fjalë,

të cilat ngjiten edhe pse janë të ndara.

Falënderoj Allahun për thurrjen e kësaj poeme,

edhe pse ka nevojë për plotësim.

Vargjet janë thurur,

lum ai i cili i përmbahet,

pastaj dërgon salavate për vulën e pejgamberëve,

për familjen e tij,

e shokët e tij,

dhe për çdo lexues e çdo dëgjues.

***Lus Allahun xh.sh. që të shpërblej donatorin
me të mirat e Tij, si në këtë botë, po ashtu edhe
në Botën tjetër.***

autori

Donator:
Salush Lura

الحمد لله

-PËRMBAJTJA-

HYRJE	4
ISTIADHE	5
BISMIL-LAHI	6
KASR - ZANORET E SHKURTA	7
MEDI TABIIJ - ZGJATJA NATYRORE	11
SHKAKTARËT E ZGJATIMIT JONATYRORË.....	15
MEDI MUTASIL - ZGJATJA NDËRFJALORE E PËRNGJITUR	16
MEDI MUNFASIL - ZGJATIMI NË MES TË DY FJALËVE.....	19
MEDI LAZIM - ZGJATIMI I DOMOSDOSHËM.....	23
MEDI ARID - ZGJATJA E RASTIT	28
MEDI LIJN - ZGJATIMI I LEHTË DHE I BUTË	32
DAMIRË - PËREMRI VETOR	35
NUNI I PAVOKALIZUAR DHE TENVINI	38
IDGAMU MEAL GUNEH - BASHKËNGJITJA DHE SHNDËRRIMI I HUNDORËZUAR.	43
IDGAMU BILA GUNEH - BASHKËNGJITJA E Ç'HUNDËRZUAR (GOJORE).....	46
IKLAB - TJETËRSIMI.....	48
IHFJA - FSHEHTËSIMI	50
IDGAMU MUTEKARRIBEJN - BASHKËNGJITJA E SHKRONJAVE TË PËRAFËRTA ...	54
ÇËSHTJET E MIMIT TË PAVOKALIZUAR (ME SUKUN)	55
IDGAM MUTEKHANISEJN - BASHKËNGJITJA E SHKRONJAVE TË NGJASHME	58
IDGAMU MITHLEJN - BASHKËNGJITJA E SHKRONJAVE TË NJËJTA	59
KALKALE - DRIDHËSIMI.....	60
IDGAMU SHEMSIJE - BASHKËNGJITJA DIELLORE	63
IDHHARU KAMERIJE - QARTËSIMI HËNOR	64
SHKRONJA ج - R	65
FJALA ALLAH - ﷲ.....	68
SEKTE - PAUZA FRYMORE	70
RREGULLAT E PIKËSIMIT	71
SHKRONJAT E KUR'ANIT	72
LLOJET E SHKRONJAVE	73
SEXHDEJA E LEXIMIT TË AJETEVE TË SEXHDES NË KUR'AN.....	76
POEMA TEXHIVDIT PËR FËMIJË.....	77

